

УДК 65.041.1:338.48

Хрунов Д.С.¹, Цвілий С.М.²

¹ студ. гр. ГФ-214м, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

² канд. екон. наук, доцент, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

СУТНІСТЬ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Кризове явище в туризмі можна визначити як певну ситуацію, виникнення якої спричинює скорочення туристичної активності, зменшення привабливості туристичних об'єктів та дестинацій і формування упередженого ставлення в туристів [2; 3]. Як наслідок, втрачається вироблений роками туристичний імідж, скорочується рівень зацікавлення у відвідуванні країни, і це негативно впливає на економіку. Реагувати на кризи потрібно швидко гнучко. Здатність реагування на кризи й усунення негативних наслідків їх настання потребує вдосконалення заходів реагування, а також впровадження антикризового управління в туризмі.

Антикризове управління – це система заходів, за допомогою яких суб'єкти туристичної діяльності чи уряди країн готуються до можливих криз, виробляють плани швидкого реагування на них і виходу з найменшими втратами [4]. Кризи для туристичних операторів і дестинацій можуть виникати як через внутрішні (організаційні), так і через зовнішні (політичні, страхові, економічні, екологічні, природно-кліматичні, безпекові) фактори. Існують два шляхи щодо управління ризиками в туризмі. Перший шлях передбачає партнерство між урядовими та громадськими установами в розробці міжвідомчих, скоординованих планів боротьби з катастрофами, систем, процедур і процесів, які включають потреби туризму. Другий зорієнтований на розробку планів і процедур, що відповідають дестинації та конкретним ролям і обов'язкам організації, навчання персоналу відповідно до цього плану та проведення регулярних перевірок планів, процедур і персоналу з подальшими змінами та оновленнями [5].

Шляхи уникнення ризиків залежать від методів боротьби з ними. В економічній літературі виділяють дві групи заходів управління ризиками – превентивні та оперативні. Превентивні зорієнтовані на передбачення й оцінювання ймовірності настання кризового явища та розроблення системи дій для усунення наслідків. Оперативні – це заходи та дії, необхідні для обмеження можливих збитків чи компенсування втрат, що реалізуються в момент настання ризикованої події [6]. Кожен туристичний оператор і організація є частиною системи, відповідальною за ліквідацію наслідків криз, і вони повинні функціонувати в рамках встановленої, скоординованої та інтегрованої системи. Система боротьби з кризами в кожній країні відрізняється залежно від ймовірності настання того чи іншого ризику. Тут доцільно використовувати систему оцінювання ймовірності настання певних груп ризиків та виділення основних із них, які найімовірніше можуть трапитися. Різні сектори туристичної індустрії мають різні обов'язки в боротьбі з кризами, тому потрібно підтримувати зв'язок на різних рівнях системи ліквідації криз [1; 5].

На організаційному рівні туристичні оператори повинні використовувати процес управління ризиками для виявлення, аналізу, оцінки, усунення, моніторингу та перегляду ризиків для своїх місць призначення та для своїх підприємств/ організацій. Загальні процеси управління ризиками для організацій складаються з п'яти основних етапів: установлення критеріїв оцінювання ризиків, визначення ризиків, аналізування ризиків, оцінювання ризиків та усунення ризиків, що повинні супроводжуватись постійними комунікаціями та консультаціями, а також моніторингом і переглядом затверджених програм і процедур на відповідність і придатність до сучасних умов. Антикризові програми, які будуть розроблені, вимагають постійного вдосконалення, оскільки суспільство швидко змінюється, на зміну одним вимогам приходять інші, необхідність адаптуватись до нових умов є дуже важливою в туристичному секторі [1; 3; 4]. Фундаментальна роль в управлінні туристичними ризиками полягає в ініціативності та розробленні стратегій для дестинацій або окремого бізнесу заради збільшення можливості здійснювати безперервно нормальний бізнес і забезпечити безпеку туристів і персоналу в разі виникнення криз. Розробка та впровадження стратегій управління туристичними ризиками, які комплексно розглядають потенційні ризики для туризму, сьогодні повинні стати невід'ємною частиною менеджменту на державному та організаційному рівнях.

Перспективними заходами антикризового управління у сфері туризму є формування превентивних та оперативних програм реагування на кризи, які реалізувалися. Дослідження антикризового управління в туризмі повинно стати одним із основних завдань сьогодення, оскільки від ефективності гнучкого та швидкого реагування залежить діяльність підприємств туристичного сектора та індустрії загалом. Напрямами додаткового дослідження виступають групування та систематизація ризиків за певними ознаками та категоріями – для подальшої розробки методів їх подолання та уникнення, а також формування стратегій для відновлення туристичного ринку в повоєнному періоді відновлення економіки.

Список використаних джерел:

1. Маркетинг в туризмі : навчальний посібник. / С. М. Цвілий, Т. С. Кукліна, В. М. Зайцева. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 260 с.
2. Маркетинг в готельно-ресторанному господарстві: навч. пос. / С. Цвілий, Т. Кукліна, В. Зайцева. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2023. 260 с.
3. Цвілий С. М. Методологічний підхід до оцінювання інноваційних стимулів постконфліктному відновленні індустрії туризму. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2023/ № 3(86). С. 189–197.
4. Цвілий С. М. Аналіз і оцінка інструментів стимулювання розвитку інвестиційного потенціалу туристичної індустрії. *Сталий розвиток економіки. Наукове видання*. Одеса: ВД «Гельветика». № 1 (46). 2023. С. 149–154.
5. Tsviliy S., Gurova D., Kuklina T. Marketing competitiveness of hotel and restaurant enterprise: theoretical approach and methods of definition. *VUZF Review*. Republic of Bulgaria, VUZF University of FBE/ 2021. Vol. 6. №2. P. 30–41.
6. Tsviliy S., Gurova D., Zhuravlova S. Coronavirus priorities in marketing management of microenterprises in the hospital field. *Інфраструктура ринку. Електронний науково-практичний журнал*. Одеса : ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій». 2021. №52/2021. С. 120–125.